

Brumundsjøen-Harasjømyrene NR utvidelse

**

Referansedata

Fylke: Hedmark
Kommune: Hamar
Kartblad:
H.o.h.: moh
Areal: 8180 daa

Prosjektilhørighet: Frivilligvern 2009
Inventør: THØ, THH
Dato feltreg.: 08.09.2005, 25.06.2009
Vegetasjonsone: Mellomboreal
Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk

Sammendrag

Området ligger omtrent 30 km nord for Hamar der Hamar kommune stikker som en spiss inn i mellom Ringsaker og Løten kommuner. Området består for en stor del av myr med spredte skogholt/striper langs kantene og på forhøyninger i terrenget. Myrene i reservatet er hovedsakelig flatmyrer og forskjellige former for strengmyrer.

Fattig myrvegetasjon dominerer i området, både i form av nedbørsmyr og sigevannsmyr. Både trebevokste myrer, fastmattemyr og mykmatte-/løsbunntmyr forekommer vanlig. Myrvegetasjonen består av trivielle vidt utbredte arter. I kantene på myrene går vegetasjonen over i røsslung-blokkebærskog, en vegetasjonstype som dekker store arealer i området. Ellers finnes også en del bærlyngskog på de tørreste fastmarksarealene i området. Lokalt i verneforslaget finnes rikere vegetasjon, særlig knyttet til bekker i litt hellende terreng. Det største sammenhengende skogområdet finnes rett sør for Spjeldsjøen. Her finnes høyproduktiv granskog på blåbær-, småbregne-, og høgstaudemark, samt mindre fragmenter med rik sumpskog.

Skog er begrenset til tørrere øyer ute på myrene, langs bekker, og i kantene til det store myrkomplekset i øst. Furu er dominerende treslag og forekommer både på tresatte myrer og i tørrere områder. Furuskogen er sterkt påvirket gjennom tidligere hogster. Gamle og grove trær forekommer kun spredt og læger og gadd av furu finnes så å si ikke. Granskogen er nok påvirket i like stor grad som furuskogen. Den lokalt høgproduktive marka har imidlertid ført til at skogen i dag fremstår som eldre naturskog selv om området fra gammelt av er sterkt påvirket. Selv om flere av trærne er grove og mengden dødved stedvis er stor, er det tydelig mangel på kontinuitetsbærende strukturer som skikkelig gamle trær og dødved i sene nedbrytningsstadier. Dette er også synlig gjennom et utarmet artsutvalg.

Verneforslaget til utvidelsen av verneområdene følger for en stor del grensene til undersøkelsesområdet. Unntaket er arealet helt i sør. Stripa øst for Brumundsjøen samt en liten flik helt i sør er sterkt påvirket av nyere hogst. Selv om mesteparten av arealet er intakt myr, kan dette ikke inkluderes da det er skog som i første rekke er viktig å fange opp i prosessen med frivillig vern.

Mesteparten av dette arealet er myr og våtmark, men noe areal er også dekket av skog. Noe av denne skogen er prioriterte skogtyper som høgstaudeskog og rik sumpskog. Disse flekkene dekker ikke særlig stort areal (mindre enn 1 kvkm), men er imidlertid så pass inntakte og har så stort potensial fremover at verdien må settes deretter. Skogverdiene i området vurderes til å være regionalt viktige (**).

Når dette verneforslaget skal vurderes må det til en viss grad sees i sammenheng med de to eksisterende naturreservatene det ligger inntil. Til sammen utgjør disse tre områdene et areal på over 25 kvadratkilometer, noe som er et stort verneområde til denne regionen å være. Området har uten tvil store verdier knyttet til myr og våtmark. Ved en sammenbinding av de to eksisterende verneområdene i dette store myrkomplekset vil den økologiske verdien øke. Tilstedeværelse av skogverdier på regionalt nivå innenfor området teller også positivt for variasjonen i området. Dersom man samler verdiene og tar størrelsen i betraktning har trolig verneforslaget sett i sammenheng med de to eksisterende verneområdene nasjonale verdier når det gjelder myr-skog mosaikk.

Feltarbeid

Feltarbeidet ble utført i løpet av ca 15 timer fordelt på 2 personer. Stort sett hele undersøkelsesområdet ble kartlagt i juni, men en liten flik i sør ble ikke kartlagt før i september. I juni var været pent, men veldig varmt. I tillegg var det store mengder insekter som gjorde arbeidet vanskelig. Området, og da først og fremst de skogklede delene allikevel må sies å være godt kartlagt. I september var også været fint og registreringsforholdene gode. I og med at hoveddelen av arbeidet ble gjort så tidlig som i juni, er nok ikke alle artsgrupper fanget like godt opp. Dette gjelder i første rekke ettårig vedboende sopp, samt markboende sopp. De rikere delene av området kan ha bra potensial for sistnevnte gruppe.

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Området inngår i arbeidet med frivillig vern. Grensene er gitt av fylkesmannen i Hedmark på vegne av grunneier Vang allmenning. Det tilbudte arealet knytter sammen to eksisterende naturreservater der verneformålet er myr. Undersøkelsesområdet sammen med de to eksisterende reservatene utgjør et totalt areal på ca. 25 kvadratkilometer, der det aller meste er myr. Grensene for undersøkelsesområdet følger kommunegrensa mot Ringsaker i vest og utkanten av det store myrkomplekset i øst.

Tidligere undersøkelser

Brumundsjøen naturreservat ble vernet allerede i 1981 og flere undersøkelser, særlig av fuglelivet er gjort i området. I "Utkast til verneplan for våtmarker i Hedmark fylke" fra 1978 er andre naturforhold også omtalt. Harasjømyrene naturreservat ble vernet i 2001. Området er beskrevet i "Utkast til verneplan for myrer i Hedmark fylke" fra 1992. Disse undersøkelsene omfattet kun dagens reservat, men miljøforholdene er så like at informasjonen for en stor del er overførbart i undersøkelsesområdet i denne kartleggingen. Fuglelivet i området er godt dokumentert gjennom flere tiår (se f.eks. Prestrud 1973 og Bekken 2001).

Beliggenhet

Området ligger omtrent 30 km nord for Hamar der Hamar kommune stikker som en spiss inn i mellom Ringsaker og Løten kommuner.

Naturgrunnlag

Topografi

Området består for en stor del av myr med spredte skogholt/striper langs kantene og på små forhøyninger i terrenget. Myrene i reservatet er hovedsakelig flatmyrer og forskjellige former for strengmyrer.

Geologi

Berggrunnen består av næringsfattige sandsteiner av sparagmitt-typen, men tilsig av kalkholdig vann fra næringsrike bergarter fra kambrosilurisk tid påvirker vegetasjonen lokalt.

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk, vegetasjonssone: mellomboreal 100% .

Området ligger i sin helhet i mellomboreal vegetasjonssone. Når det gjelder vegetasjonseksjon er nedbørmengden i de høyere liggende områdene rundt Mjøsa så nedbørrike at de plasseres i svakt oseanisk seksjon (O1) (Moen 1998).

Klima

Store deler av områdene i søndre Hedmark og Oppland plasseres i overgangsseksjonen (OC) Forholdene i de høyere liggende områdene rundt Mjøsa er imidlertid så humide områdene her plasseres i svakt oseanisk seksjon (O1) (Moen 1998).

Vegetasjon og treslagsfordeling

Fattig myrvegetasjon dominerer i området, både i form av nedbørsmyr og sigevannsmyr. Både trebevokste myrer, fastmattemyr og mykmatte-/løsbunmyr forekommer vanlig. Myrvegetasjonen ser ut til å bestå av stort sett trivielle og vidt utbredte arter. Granstarr er en østlig art som stedvis dominerer på tuer, og i overgangen mellom skog og myr. I kantene på myrene går vegetasjonen over i røsslyng-blokkebærskog, en vegetasjonstype som dekker store arealer i området. Ellers finnes også en del bærlyngskog på de tørreste fastmarksarealene i området. Lokalt i verneforslaget finnes rikere vegetasjon, særlig knyttet til bekker i litt hellende terreng. Det største sammenhengende skogområdet finnes rett sør for Spjeldsjøen. Her finnes høyproduktiv granskog på blåbær-, småbregne-, og høgstaudemark. Flere relativt krevende karplantearter som f.eks. turt, firblad, bekkedarse, storrap og fjellfiol ble funnet her. I dette området finnes også mindre fragmenter med rik sumpskog med enkelte rikere kildefremspring med kildemjølke og storrap. Små fragmenter med sumpskog, men da stort sett fattig, finnes også ellers i området. Lengst nord i verneforslaget er flere av myrere grøftet. Dette har medført en klar endring i artsammensetningen. På disse myrere er dvergbjørk i dag totalt dominerende.

Skogstruktur og påvirkning

Myr dominerer store arealer i dette området. Skog er derfor begrenset til tørrere øyer ute på myrene, langs bekker, og i kantene til det store myrkomplekset i øst. Furu er dominerende treslag og forekommer både på tresatte myrer og i tørrere områder. Furskogen er sterkt påvirket gjennom tidligere hogster. Gamle og grove trær forekommer kun spredt og læger og gadd av furu finnes så å si ikke. Mange gamle stubber vitner om omfattende hogster i området som har vært veldig let tilgjengelig på frosne myrer på høsten eller på vinterstid. Selv om furskogen fra gammelt av er sterkt påvirket, og trealderen i dag ikke er særlig høy, har den i dag et naturskogskogs preg med en fleraldret struktur.

Granskogen er nok påvirket i like stor grad som furskogen. Den lokalt høgproduktive marka har imidlertid ført til at skogen i dag fremstår som eldre naturskog selv om området fra gammelt av er sterkt påvirket. Selv om flere av trærne er grove og mengden dødved stedvis er betydelig, er det tydelig mangel på kontinuitetsbærende strukturer som skikkelig gamle trær og dødved i sene nedbrytningsstadier. Dette er også synlig gjennom et utarmet artsutvalg. Noen av de vanligste gammel-skogsindikatorene ble allikevel påvist i de minst påvirkede områdene. I tørrere granskogspartier har skogen et mer ensartet preg med dårlig sjikting og mangel på dødved.

Bjørk finnes også vanlig, men ført og fremst i myrkanter og langs bekker.

Hele området er betydelig påvirket av tidligere hogstingrep, men det virker som at de østligste delene av verneforslaget er aller hardest påvirket.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Brumundsjøen-Harasjømyrene NR utvidelse. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Spjeldsjøen S

Naturtype: Gammel barskog - Gammel granskog
BMVERDI: B

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av BioFokus v/Tom Hellik Hofton og Torbjørn Høitomt den 25/06-2009 og ligger langs bredden av Spjeldsjøen og oppover langs Grytbekken.

Lokalitetsbeskrivelse: Avgrensningen gjelder mosaikk mellom naturtypen gammel barskog med utforming; gammel granskog og naturtypen rik sumpskog med utforming; rik sumpskog. Lokaliteten domineres av eldre fuktig granskog på til dels høy bonitet. Vegetasjonen er en mosaikk av fuktig blåbær- og småbregnerskog, høgstaudeskog og fattig til middelsrik sumpskog. Bekkeblom, enghumleblom, sump-haukeskjegg, mjørdurt, firblad, myrflol, bekkekarse, turt og fjellflol vokser i de rikere områdene. Sumpfragmenter dominert av bekkeblom og bekkekarse finnes spredt, både naturlig og i forbindelse med noen gamle grøfter som finnes nord i lokaliteten. Skogen er relativt gammel med varierende sjikting. Deler av området her ganske ensaldret skog mens andre deler har god spredning. God bonitet gjør at en del grove trær finnes, men skikkelig gamle trær (over 150 år) finnes kun spredt og da hovedsaklig på skrinnere mark nær myrkantene. Den gode boniteten med tilhørende rask omløpstid gjør at en del grov gran har begynt å gå over ende i de fuktigste partiene. Det er stort sett nydannet dødved og kontinuiteten er derfor dårlig. Det ble funnet få kravfulle dødvedarter, men granrustkjuke og granstokkjuke ble påvist. I tillegg ble det påvist flere lavarter som primært er knyttet til eldre skog: sukkernål; dvergullnål, gubbeskjegg (NT) og sprireskjegg (NT). I tillegg ble den sårbare skorpelaven trollsotbeger funnet på en gammel tørr gran nær Grytbekken helt sør i lokaliteten.

Verdivurdering: På bakgrunn av et strørre areal med fuktig, rik granskog samt, noe dødved, og noen gode artsfunn vurderes lokaliteten som viktig (B-verdi).

Hensyn og skjøtsel: Lokaliteten bevares best gjennom fri utvikling

2 Grytbekken S

Naturtype: Rik sumpskog - Rik sumpskog
BMVERDI: B

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av BioFokus v/Tom Hellik Hofton og Torbjørn Høitomt den 25/06-2009 og omfatter et område ved øvre deler av Grytbekken.

Lokalitetsbeskrivelse: Avgrensningen gjelder mosaikk mellom naturtypen gammel barskog med utforming; gammel granskog og naturtypen rik sumpskog med utforming; rik sumpskog. Større sammenhengende ugrøftet, forsumpet område med eldre granskog. Vegetasjonen er middelsrik og sumpvegetasjonen må kunne karakteriseres som en fattig utforming av rik sumpskog. I tørrere deler domineres vegetasjonen av en rikere småbregnetype med innslag av høgstauder. I sumpskogen finnes noe krevende arter som storrap, skogrørkvein, bekkeblom og bekkekarse. Skogen på lokaliteten er lite påvirket siste hundre år, men det er lite dødved og den dødveden som finnes er stort sett nydannet. Artsutvalget knyttet til dødved er dermed veldig utarmet. Rik sumpskog er en vegetasjonstype som er rødlistet som sterkt truet (EN).

Verdivurdering: Selv om utforming på denne lokaliteten heller mot intermedier og er noe artsfattig, noe som kan ha sammenheng med høyden, er den inntakt og ganske stor i utstrekning. Lokaliteten vurderes derfor som viktig (B-verdi).

Hensyn og skjøtsel: Lokaliteten bevares best gjennom fri utvikling.

Artsmangfold

Store deler av området er fattig og domineres av fattige vegetasjonstyper, og dermed stort sett trivielle arter. Allikevel finnes mindre rikere flekker med flere mer krevende arter. Stortveblad, turt, fjellflol, storrap og bekkeblom er eksempler på arter som er knyttet til rike vegetasjonstyper. Forruten spredt høgstaudevegetasjon er området dominert av fattige skogtyper fra røsslyng-blokkebær til blåbærskog. Her dominerer stort sett trivielle arter. Granstarr er en østlig art som i området forekommer i store mengder og derfor bør nevnes. Den finnes vanlig på tuer i myr og i overgangen mellom myr og skog. Myrvegetasjonen for øvrig er overveiende fattig, både ombrotrof og minerotrof. Arter som bjønnskjegg, molte og tranebær dominerer store områder. Det samme gjør dvergbjørk i nordlige deler. Flaskestarr og sjernestarr forekommer også vanlig. I små flekker med intermediere til rike myrer forekommer sveltull og breiull sparsomt.

Mangel på kontinuitet i dødved har skapt et utarmet arts mangfold knyttet til disse strukturene. Av interessante vedboende sopp ble granrustkjuke, granstokkjuke og vasskjuke registrert. Av lav knyttet til gamle trær ble gubbeskjegg (NT), sprireskjegg (NT), sukkernål og dvergullnål påvist. På en gammel bjørkegadd med det funnet langnål (NT), mens trollsotbeger (VU), ble funnet på ei gammel tørrgran i kjerneområde 2.

Tabell: Artsfunn i Brumundsjøen-Harasjømyrene NR utvidelse. Kolonnen **Totalt antall av art** summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen **Funnet i kjerneområde** henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerneområde (nr)
Spurvefugler	Perisoreus infaustus	Lavskrike		1	1 ₁
Orkidéfamilien	Listera ovata	Stortveblad		1	1 ₁
Grasfamilien	Poa remota	Storrapp		1	2 ₁
Busk- og bladlav	Alectoria sarmentosa	Gubbeskjegg	NT	8	1 ₄ 2 ₄
	Bryoria nadvornikiana	Sprikeskjegg	NT	4	1 ₂ 2 ₂
	Letharia vulpina	Ulvelav	VU	1	1
Skorpelav	Arthonia vinosa	Vinflekklav		1	1 ₁
	Calicium denigratum	Blanknål		1	1
	Chaenotheca brachypoda	Dvergullnål		3	1 ₃
	Chaenotheca gracillima	Langnål	NT	1	1 ₁
	Chaenotheca subrosicida	Sukkernål		25	1 ₂₀ 2 ₅
	Cyphelium karelicum	Trollsotbeger	VU	1	1 ₁
Sopp vedboende	Pyrrhospora elabens			2	2
	Chaetoderma luna	Furuplett	NT	1	1
	Phellinus chrysoloma	Granstokkjuke		1	1 ₁
	Phellinus ferrugineofuscus	Granrustkjuke		2	1 ₁ 2 ₁
	Phellinus nigrolimitatus	Svartsonekjuke	NT	1	1 ₁
	Pseudographis pinicola	Gammelgranskål	NT	5	1 ₅

Avgrensning og arrondering

Avgrensningen og arronderingen på dette området må sees i sammenheng med de to eksisterende reservatene de ligger inntil. Utvidelsesforslaget grenser mot disse to reservatene i vest, og binder dem sammen på midten ved å strekke seg helt inntil kommunegrena mot Ringsaker. I øst strekker grensa seg langs kanten av de store sammenhengende myrkomplekset som dekker så å si hele undersøkelsesområdet. Verneforslaget til utvidelsen av verneområdene følger for en stor del grensene til undersøkelsesområdet. Unntaket er arealet helt i sør. Stripa øst for Brumundsjøen samt en liten flik helt i sør er sterkt påvirket av nyere hogst. Selv om mesteparten av arealet er inntakt myr, kan dette ikke inkluderes da det er skog som i første rekke er viktig å fange opp i prosessen med frivillig vern. Dersom man ser på både vernet og foreslått vernet areal, så er arronderinga god.

I dette området bør man se på muligheten for ytterligere utvidelse av verneområdet, særlig vestover. Mellom, og i områdene vest for de to eksisterende reservatene ligger store arealer med myr-skog mosaikk som kunne tilført ytterligere verdier og areal til verneområdet.

Det er også utarbeidet en alternativ grense som kun inkluderer området med verdier knyttet til skog. Dette er imidlertid ikke en økologisk god avgrensning for det store myr-skog mosaikk komplekset som dette området er.

Andre inngrep

Et omfattende grøftesystem preger de nordlige delene av verneforslaget.

Vurdering og verdisetting

Verneforslaget preges av en myr-skog mosaikk der myr dekker mesteparten av arealet. De små arealene med skog er stort sett sterkt påvirket fra gammelt av. Furuskogen preges fortsatt av disse gamle hogstene og er strukturfattige. Granskogen i verneforslaget står for en stor del på noe rikere mark og har dermed rukket å utvikle seg til eldre godt sjiktet naturskog med en del dødvedelementer. Både høgstaudegranskog og rik sumpskog er i følge Framstad (2002,2003) begge skogtyper som skal prioriteres. Disse to typene finnes begge godt utviklet i verneforslaget, men dekker totalt et lite areal (totalt mindre enn 1kvkm). Disse flekkene er imidlertid så pass intakte og har så stort potensial fremover at de allikevel er viktige. Total mangeloppfyllelse angis til middels. Den største andelen med verneverdig skog befinner seg innenfor de to avgrensede kjerneområdene. Derfor er det utarbeidet et alternativt verneforslag der kun de to kjerneområdene og litt areal rundt er inkludert.

Så er spørsmålet om de store verdiene knyttet til andre landskapselementer enn skog skal påvirke verdisettingen. Store områder med inntakt myr, flere sjøer, og bekker er viktige biotoper for flere organismegrupper, blant annet fugl og insekter. Det faktum at dette verneforslaget binder sammen to eksisterende reservater bør også tillegges noe vekt. Der disse områdene nå opptre som 2 x ca. 8 kvadratkilometer, har man nå muligheten til å knytte dem sammen og danne ett reservat

på over 25 kvadratkilometer, der svært få nyere menneskelige inngrep finnes. Området har uten tvil store verdier knyttet til myr og våtmark. Ved en sammenbinding av de to eksisterende verneområdene i dette store myrkomplekset vil den økologiske verdien øke. Tilstedeværelse av skogverdier på regionalt nivå innenfor området teller også positivt for variasjonen i området. Dersom man samler verdiene og tar størrelsen i betraktning har trolig verneforslaget sett i sammenheng med de to eksisterende verneområdene, nasjonale verdier (***)). Dette forutsetter at det største avgrensingsforslaget velges, slik at arealet blir størst mulig og arronderingen best mulig. I denne sammenheng bør det også sees på mulighetene for å utvide reservatet også på Ringsakersiden av kommunegrensa. Myrrealene både innenfor dette verneforslaget og innefor eventuelle framtidige utvidelser vestover bør undersøkes nærmere av biologer med spesialkompetanse på myr. På den måten kan man få en mer riktig og helhetlig verdifulgning av området som helhet.

Skogverdiene i verneforslaget vurderes som regionalt viktige (**).

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Brumundsjøen-Harasjømyrene NR utvidelse. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørthet	Dødvedmengde	Dødvedkont.	Gamle bartrær	Gamle løvtrær	Gamle edelløvtrær	Tre-slagsfordeling	Variasjon	Tre-slagsvariasjon	Vegeta.-variasjon	Rikhet	Arter	Størrelse	Arrondering	Samlet verdi
1 Spjeldsjøen S	**	**	*	*	*	—	*	*	—	—	***	*	-	—	**
2 Grytbekken S	**	*	*	**	0	—	*	*	—	—	**	*	-	—	**
Totalt for Brumundsjøen-Harasjømyrene NR utvidelse	**	*	*	*	*	—	*		**	*	**	*	**	***	**

Referanser

Bekken, J. 2001. Fugler og pattedyr i 18 våtmarksreservater i Hedmark. Fylkesmannen i Hedmark, rapport 08/2001. 125 s.

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. & Branderud, T. E. 2003. Liste over prioriterte mangler ved skogvernet. - NINA oppdragsmelding 769. 9pp.

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. og Brandrud, T.E., 2002. Evaluering av skogvernet i Norge. Fagrapport 54, NINA. 146 s.

Fylkesmannen i Hedmark. 1978. Utkast til verneplan for våtmarker i Hedmark fylke. 68 s.

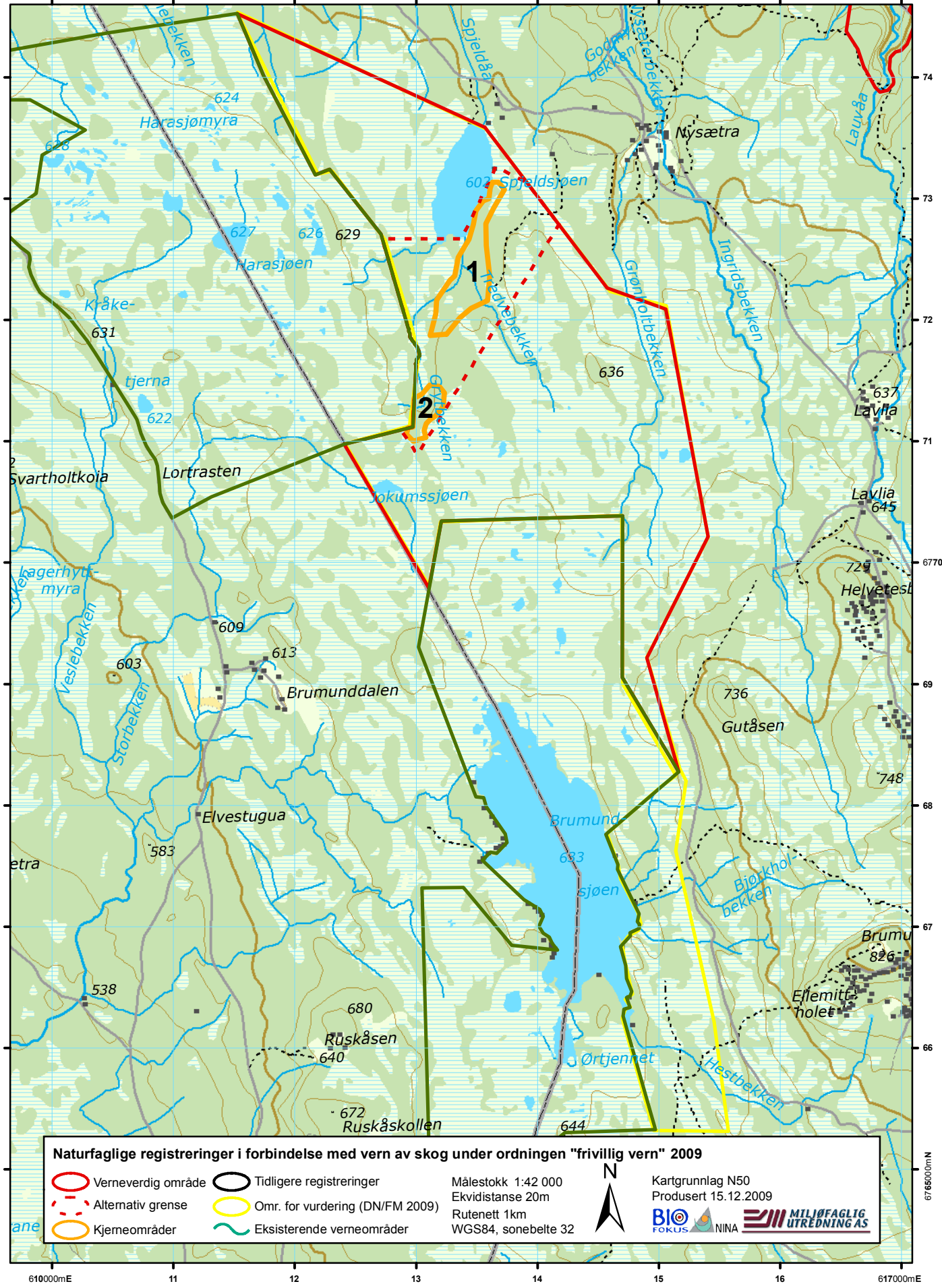
Fylkesmannen i Hedmark. 1992. Utkast til verneplan for myrer i Hedmark fylke. 62 s.

Moen, A., 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss, 199 s.

Prestrud, K. 1973. Brumundsjøen; en verneverdig biotop. Fjellvåken 3, s 2-6.

Brumundsjøen-Harasjømyrene NR utvidelse (Hamar, Hedmark).

Areal 8.180 daa, verdi **

610000mE 11 12 13 14 15 16 617000mE 6765000mN

Bilder fra området Brumundsjøen-Harasjømyrene NR

Typisk myrlandskap der store myrflater brytes opp av litt tørrere skogpartier. Foto: Torbjørn Høitomt

Langs Grytbekken finnes partier med rik sumpskog med arter som størrapp, bekkeblom og bekkekarse. Her fra kjerneområde 2. Foto: Torbjørn Høitomt

Kjerneområde 1 er dominert av småbregne- og høgstaudegranskog med spredte fragmenter av rike sumper. Foto: Torbjørn Høitomt

Stedvis finnes noen gamle furuer. Disse står stort sett i myrkanter eller andre steder med lav produktivitet. Foto: Torbjørn Høitomt